

292

32

321349

32

~~472~~

~~473~~

М. Каминин

О массовном партийном
рабу

Лесковач, 1944

ив. бр. 202

~~6472~~

сигнатура

32

32*21

Презиме и име писца:

М. Кант и

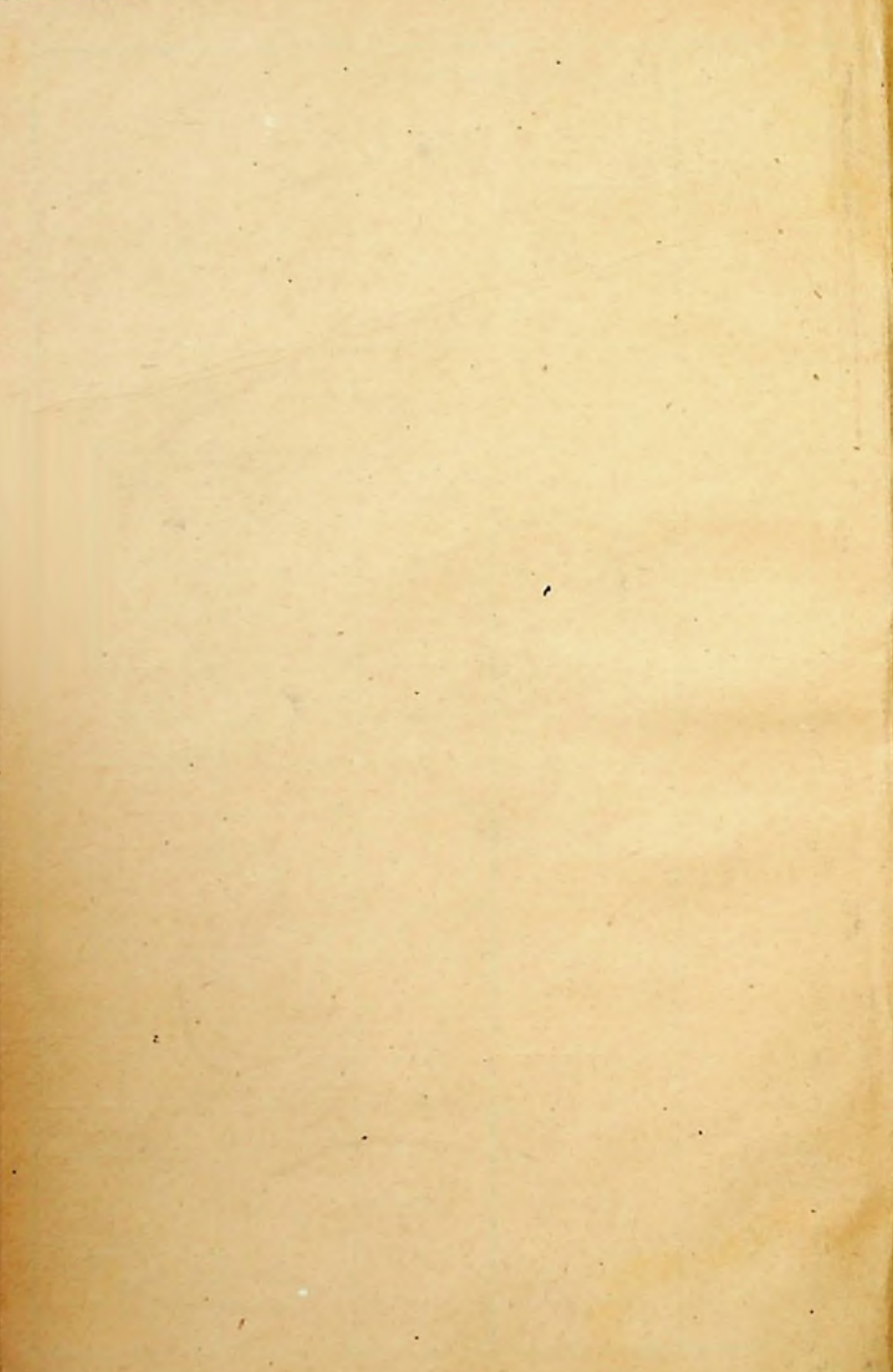
१५३

НАСЛОВ ДЕЛА: ① масовна
партијска радња

есто и година издања:

лето 1944 г.

[illegible]

3 ф
М. КАЛИЊИН:

НАРОДНА БИБЛИОТЕКА
ГРАДА ЛЕСКОВАЦА

202

32

~~843~~
~~822~~

О МАСОВНОМ ПАРТИСКОМ РАДУ

Превод с руског

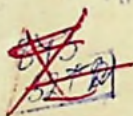
НАРОДНА БИБЛИОТЕКА
ГРАДА ЛЕСКОВАЦА
Бр. 16472
Струка 322

Душан Н. Симонидишвили
Месхаван

დინიძე გარეშვილი
დუშანი.

27-IV-1946 წელი
Месхаван

Сигнатура

НАРОДНА БИБЛИОТЕКА
„Радослав Радославич“

Кат. № 202

Сигнатура 32

НЕКОЛИКО ПИТАЊА МАСОВНОГ ПАРТИСКОГ РАДА

Говор на саветовању партиских радника
московских предузећа, 21 априла 1942.

Другови! Немам намеру да вам одржим инструктивни реферат, већ да се дотакнем само неких питања масовног партиског рада.

Ми често слушамо разговоре о масовном партиском раду. Сви о њему говоре, а ако заваримо дубље, видећемо да многи не гледају довољно јасно и одређено, пити конкретно схватају то питање. У најсложенијим условима савременог рата, нарочито кад се узме у обзир да су се хиљаде нових радника подигли на положај руководица партиских организација у предузећима и уредима, постали пропагандисти и агитатори, — пред нама је задатак да нешто искористимо богато искуство наше партије у постављању и спровођењу политичког рада у масама.

Шта је то масовни партиски рад? Шта значи имати везу с масама? А то је баш оно што ми нарочито и ценимо у нашем политичком раду.

Треба нагласити, да та веза с масама може бити најразноликија.

Рецимо, имате широки круг познанстава, одлазите у госте један другоме и у гостима се, наравно, може дознати много штошта о томе шта се ради у фабрици, међу радницима, у канцеларији. И то је такође веза с људима.

Узмимо фамилијарност у односу с радницима. Иде, рецимо, парторганизатор или синдикални организатор по предузећима, тапше раднике по рамену, чак их зове и по имену. А, у ствар се не удубљује нити обраћа пажњу радника на недостатке. О таквом секретару парткомитета или парторганизације може се понекад чути: »Видиш како је близак с масама, тапше радника по рамену, зове га Иваном Петровићем, наше момче!»

Вући се на репу маса — и то је »веза« с масама. Жале ти се на ово, на оно, а ти им повлађујеш, кукаш заједно

с њима. Певају ти, а ти секундиран: »Да, светлости нема, хладно је, заиста је продуката мало«. Деси се какав год неспоразум у предузећу или уреду, а ти трчиш и попеваш: »Ах, нека ђано носи бирократију. Его, у какав су нас безизлазан положај довели!« А људи ослепљују шта ће ти рећи и по некоме, богами, може у почетку и да се свиди.

Али, мислимо ли ми болшевици на такву везу с масама? Наравно, не. Ићи с масама онамо, куда иду масе које понекад вуку заостали елементи, — то је меншевичка линија. Наша болшевичка линија јесте — вољети масе, не тугористити их, али водити их напред, за свесном авангардом.

А како водити масе?

Пре него вам одговорим на то, задаћу вам друго питање: ко може да води масе? Томе су позвани комунисти. Комунистичка партија води масе и не води их рђиво. Као доказ може се навести безброј примера. А први пример је рат. Без обзира на неуспехе првих месеца рата, који су у главном изазвали изненадошћу, неочекиваношћу напада, може се смело рећи, да се народ ни за тренутак није поколебао у својој вери у владу, па према томе и у партију. То је чињеница.

Ово је скуп партијских руководилаца. Хтели ви или не хтели, али, ви сте на својим местима вође маса. Како би друкчије и било, какав би то секретар парткомитета био кад народ у њему не би осећао политичког руководиоца? Секретар парткомитета — то је најодговорније лице у предузећу, у уреду, ресну.

Али, шта се захтева од секретара партиске организације да би он стварно имао утицаја на масе, да би га масе слушале, да би му веровале? Само се по себи разуме, да партиски руководилац, пропагандист, агитатор мора бити идејан човек, дубоко одаи Комунистичкој партији, мора, макар у најопштијим цртама, познавати историју наше партије и схватати задатке које наша партија ставља пред радничку класу, пред народ. Партиски руководилац, пропагандист, по нивоу свога политичког развитка, ни у ком случају не сме бити ниже од других, а не би му никодило да има и извесну општекултурну спрему. Па како да партиски радник приђе масама?

Прво. Како мени изгледа, на основу властитог дугогодишњег искуства, потребно је, да партиски руководилац не буде охол и уображен. Ако ви у разговору с радницима или обичним пријацима било каквим жестом, интонацијом гласа, незнатном, наизглед случајном фразом чате до знања да ви себе сматрате паметнијим од њих, да више знате — ви сте пропади. Радник и уопште обичан човек не воли људе који се

држе високо и не слуша их радо, а у погодном моменту, то им и отворено паговести. Зато комунисти, пре свега, не смеју бити охоли, уображени и не смеју заборављати речи, које је рекао друг Стаљин на саветовању стахановаца у новембру 1935 године. Дакле, ми, руководиоци партије и владе, морамо не само учити раднике, него се и учити од њих. Да сте ви, учесници овог саветовања, много што шта научили, овде на саветовању, од руководиоца наше владе, — ја то не поричем. Али се не може порицати ни то да смо и ми, руководиоци владе, много научили од вас, од стахановаца, од учесника овог саветовања. И тако, хвата вам, другови, за то учење, велика вам хвала!».

Дошли смо, дакле, на то да агитатор мора бити скроман; ту особину нарочито мора да поседује партиски радник, који има, да тако кажемо, партиску административну власт, — секретар партиске организације. Хоће ли он да ужива љубав радника, он мора у себи поговати особину скромности, не сме бити уображен. Јели тачно? (гласови: »Тачно! тачно!«) Ко хоће да буде руководиоца, мора пазити на себе.

Друго. Не наља кад је пропагандист, руководиоца, у опхођењу с масама, прожет духом придиковања. Ви сте зацело и сами приметили да, кад говорник зна само да понавља: — треба то, на то, ми смо дужни, и ми смо обавезни — како постане досадно чак и слушати таквог говорника. Кад пишем чланак, па ми у току мисли дође да кажем „треба урадити“, мени самом то пекако смета и ја се трудим да избегнем такву формулацију. Сасвим је друга ствар, кад своју мисао, апел, позив, изражаваш путем тумачења, анализе, путем доказивања пужности ове или оне мере. Можеш се чак обратити аудитоорији, као да се саветујеш с њом: „Шта ви мислите да урадимо тако“, „мени изгледа да би тако боље решило питање“, „Ја бих у датом случају поступио на овај начин“. Тада ће се то друкчије и прихватити.

Ми у овом случају говоримо о иступању на уским скуповима, на привредним саветовањима, на конференцијама. Разуме се, па хиљадитим митинзима форма иступања биће друкчија; тамо свака реченица мора бити кратка, строго одређена, тамо је тешко прибећи форми договарања. У вашем, пак, свакодневном раду чешће него где потребно је изазвати па дискусију, па разговор, саме раднике, и ту ће форма — „Како ви мислите, како вама изгледа“ — бити прихватљивија. Много преди раздрмати људе, изазвати их па измену мисли, како би се изјаснили. Тада ће састанак проћи живо, радници ће радо говорити, и корист од таквог састанка биће несумњива.

А код нас ти је то као раније на молитви. Говорник сам за себе; публика сама за себе, отседели одређено време — и куд који.

Не плашите се да отступите од плана свога говора или дискусije. Ако говорите о производњи или рату, а искрело је друго питање, на које се народ одазвао, — ништа не треба прећи преко тога. Кад су људи једанпут оживели и одазвали се, даље ће већ слушати све и моћи ћете да продискутујете и донесете суд о предвиђеним питањима.

Најглавније је, — никад се не извлачити од поставки оштрих питања, чему често прибегавају неки говорници. Ни у ком случају не прибегавајте томе, не бежите од одговора, не забашурајте постављена питања. Ако не можете одмах да одговорите на ово или оно питање, а ви отворено реците: „Питање је интересантно и важно, ја бих на њега са задовољством одговорио, али сада за то нисам припремљен, нисам о њему промислио, па ми је тешко да одговорим. Ја ћу ствар проучити, посаветоваћу се с друговима и онда ћу вам одговорити. А можда би се и међу вама нашао неко ко би могао објаснити ово питање? То ће сасвим друкчије изгледати. А код нас понекад воле да заобилазе горућа питања или их објашњавају тако да људи ништа не схвате и не добију јасан и исправан одговор.

Партиски руководилац мора бити апсолутно поштен у односу с другим људима. Секретар партиске организације — то је партиско око. Не знам да ли сте ви тога потпуно свесни. Зато све личне симпатије и антипатије у односу према људима морају бити стављене по страни. Ако има људи које ви из ових или оних разлога не симпатизуете сасвим, ви то морате тако дубоко скрити у себи, да то нико и не наслути. Зло ће бити ако опазе да нисте непристрасни у својим односима с људима.

Понекад се догађа да просечан човек споро схвата и држи се по страни, али ради добро, а други и доста рђаво ради, али често одлази у парткомитет, фабрички комитет, у комсомолску организацију, увек на оку, — и њега унапређују. То не ваља. Ако секретар парткомитета хоће да ужива ауторитет, он мора бити чист у очима маса. То не значи да он не може имати приснијих, личних односа са извесним људима. Не, наравно. Али, у својим друштвеним односима, он мора бити непристрасан према свим људима. Он се мора држати овако: „Ти си мој другар, то је врло лепо али ако си ти небрижљив у раду, шећкаш се, извлачиш се од посла у предузећу, ја ћу од тебе захтевати више него од другог, и,

општрије ћу те узети на одговорност". Ето како треба да прилази људима секретар партиске организације.

У свему треба поступати тако, да људи међу којима си, осећају твоју искреност и поштење. Лицемерје никад не можеш скрити од маса, и зато свим снагама одбацуј то. Маса нећеш преварити, и ако људи примете да се човек уретвара никад му више неће веровати.

Ако ове особине будемо одгајили у себи, онда ће нам бити лакше и радити.

А сад поставимо питање, — на који начин треба прићи партиском масовном раду, како га спроводити, како пред масе постављати ова или она питања. — Сва питања треба постављати партиски, свему прилазити партиски.

Редимо, спроводи се уписивање зајма. Јасно је да ће у ово време сви уписати месечну плату. А ја бих као агитатор отворено рекао радницима: „Сада ће зајам у размери месечне плате уписати чак и људи са малом зарадом. Ви знате у каквој се ситуацији сада налази наша држава. Ми имамо велику армију, огромне расходе, држави су потребни новци, њих треба однекуд узети. Или ићи на инфлацију, или помоћи државу и дати новац у виду зајмова. Само је тако могућно водити рат, другог излаза нема". На то вам неко може одговорити: „Али нама је тешко живети". — Па тешко је и хлеб се продаје на карте, — јер је рат. А кад би било много хлеба, много тканина, одела, обуће и остале робе, ми не бисмо ни уписивали зајам, већ би просто отворили магацине, напунили их робом, — и новац би потекао. Зајам се и расписује зато, што нема новца, животних намирница, што се производе гранате, наоружање, што роба иде за потребе војске, рата".

Несташица робе није се појавила само код нас, ње има и у другим земљама, нарочито у фашистичким, или земљама које су опљачкали немачки фашисти. Ту баш и треба развити тезу да смо ми томе најмање криви, јер су нас напали, треба објаснити империјалистичку суштину рата хитлеровске Немачке. Радницима се може отворено поставити питање: „А шта, ви бисте хтели да нас побију?" Али ја знам да се ви бојите чак и да изговорите ту реч: А ја бих више пута припигао онога који слабо уписује: „А шта ти би хтео да нас побију? Или—или: или ће нас побити, или се треба стегнути. Узмите пример Лењинграђана: какве они тешкоће подносе и како се херојски држе. Тако треба поставити питање пред радницима, то ће бити партиско постављање.

У једној великој фабрици, иступајући пред радницима, ја сам им рекао отворено да држава, од нас захтева да по-мање трошимо а повише производимо; оштро сам поставио питање и објаснио да ми то не тр жимо зато да би радници и намештеници гладовали, већ само зато што је код нас робе сада мањ, потребе фронта веће, а непријатељ притискује. Не плашите се да оштро поставите питање, — само да то буде правилно, само партиски.

Ако у фабрици знају да се ви не волите претварати, да се не извлачите, да нисте уображени, онда ће ваше речи продрети до свачије свест. Иначе вам неће поверовати и рећи ће: „Замом тебе, ти то нама саветујеш, а сам мислиш друкчије и не радиш овако како говориш“. У лице вам то можда неће рећи, али шапатом ће, богами, почети говорити.

Па у чему се сада састоји задатак партиске пропаганде и агитације? У томе да масе на сваком кораку осете да Комунистичка партија нема никаквих својих посебних интереса, да она заступа интересе пролетаријата, читавог народа. А сад је баш такво време, када се преовладање интереса целине над личним, показује необично јасно и очито, разумљиво свакоме, чак и једва писменом човеку, чак и детету. Сада су сви свесни да интереси народа стоје изнад личних и групних.

Води се жестоки рат, фашисти чине нечувена зверства. Треба говорити о томе и питати свакога шта он мисли, како ће он учествовати у општој ствари, „Ево шта од тебе тражи заједница, шта тражи партија. Ако ми разбијемо непријатеља, ти ћеш имати свега. А ако га не разбијемо и ти ћеш пропасти. Али, непријатељ се може разбити само ако у рат уложимо све своје снаге, материјалне и људске“. Ако тако иступимо пред сваким скупом и поштено изложимо све то, сигуран сам да ће у сваком случају 99, ако не и свих 100, изразити spremност на све жртве, само да се разбије непријатељ. Можда ће нека рђица и бити против, непријатеља још има, али то ће бити појединци, отпадници, остаци старог света. Ми морамо научити људе самоопрегорном раду у корист заједнице. То је сада задатак комуниста.

Примећује се значајна појава: да сада у партију улазе више, него у мирно доба, а на фронту ступају у чланство партије више него у позадини, у реонима ближим фронту, више него у реонима удаљеним од њега. (Гласови! „Тачно!“) А зашто је то тако? Зато што сви осећају да треба ојачати партију. Сви знају да је наша партија руководилац, да само моћна, јака партија може обезбедити пародну победу. И када црвеноармејац види да ће учествовати у тешком боју, он

даје изјаву о ступању у партију, желећи да у бој иде као комуниста. То је велика снага наше партије, Совјетске државе. Маса добро знају да им је један те исти пут с партијом.

У фашистичкој Немачкој постоје масовне организације. Хитлер је спутао масе, пригушио их и срзоа, а ми масе развијамо, подижемо њихову свест.

Овде се говорило да пропагандисти и агитатори излазе у сусрет молбама појединих радника и помажу им. То није рђаво. Морам рећи да кад се нечим може помоћи и помаже људима, то је добро то је лепа људска црта. Код жена то боље испада него код мушкарца. Али ту треба, ипак објаснити везу појединачних захтева са нашим општим задацима. Дошао човек за нешто, треба му помоћи, а уједно и рећи: „Ето, тебе партиска организација или професионални савез помажу, за тебе раде, али ми желимо да и ти кад ред дође на тебе, не стојиш по страни, већ да заједно са свима радиш на подизању опште ствари“. На тој линији треба истрајати и спроводити је у читавом нашем масовном раду.

Овде се говорило о читању новина. — да, оно бива досадно. Треба признати да то често и није читање, већ гњаважа. Мени се чини да није увек zgodно и корисно одређивати сталне читаче. Кад бих ја био секретар фабричне партиске организације, ја бих овако поступио: дошао бих радницима за време подневног одмора и упитао бих, ко жели да слуша новине. Разуме се, пошло би се људи. Тада бих ја упитао: „А ко жели да чита?“ Код нас многи могу да читају новине и сигурно ће се наћи они који то желе.

Али, ја бих у ту групу радника послао искусног, културног радника, да он заподене разговор и помогне да се објасни оно што је прочитао. То ће бити и природније, а лакше ће и напитати питања која интересују раднике. Наравно, треба послати културног, тактичног човека. Јамчим да ће уз тахав метод дискусије читање бити живље и постићи ће успех.

Пре 40 година ја сам био читач. У мом плегалном кружоку било је 15 људи. Кад бих само ја читао, није пошло. Само читање трајало је тада 15 до 20 минута, а затим је слеђило тумачење. Ја питам: »Јесте ли схватили то и то? — »Не, писмо схватили, — «Па да разјаснимо». И почела би дискусија: траје сат, сат и по и више. Док сам и ја читао слушаоци нису спавали — уколико су знали да ће после читања настати тумачење. Ето другови, није тако просто бити агитатор. А читање — то је већ скоро пропагандистички рад, и тај рад

треба поставити вешто, смишљено. Ако говорник-читац не уме да заинтересује слушаоце, а слушаоци знају да је он упред припремљен, — како се онда ту може изазвати измена мишљења? Слушаоци ће такво читање примати као школске задатке, нешто слично ранијој веронауци.

У сваком познском чланку може се ухватити за нешто, да би се разговор навео на опште политичка питања. И ја сматрам, да је боље пустити да чита ма који од самих радника и још боље — редом, а радници које ви распоредите по разним групама, нека помогну да се поведе дискусија, нека објасне што буде неразумљиво.

Слушајући другове који су овде иступили, није се осећало да ви показујете иницијативу и покрећете питања производње. Можда сте се и спебивали, то је врло могућно.

Какви привредни задаци стоје пред нама, сем оних општих задатака који су вам добро познати? Ја бих, на пример, поставио као један од важних задатака — скупљање металних отпадака. На страну фабрике и станова, већ погледајмо колико је код нас, по Московској области, разбацано само парчади од граната. Зашто не поставити пред московским комсомолом задатак — да се покуше ти отпатци? У московској области по пољима и шумама леже разбијени авиони и много друге гвожђурије. Ја сматрам да би се лако могло скупити не мање од 10.000 тона метала и то узевши ствар врло скромно. А то ће бити од огромне користи. Потребно је само, — разуме се, — спровести одговарајућу агитацију, објаснити омладини, колико је метал потребан земљи, упознати је са организацијом скупљања и предавања отпадака. Уосталом, зар је потребно много и агитовати, и тако је све довољно јасно, само организујте ствар практично.

Хтео бих се зауставити на питању вртова. Од другова који су овде иступили ни један се није дотакао тог питања, а то је баш крушно питање. Агитатор је дужан не само да агитује за вртове, већ и да помогне организацију тог посла, да води рачуна да па рад у колективним вртovima не терају људе залудно, него да сваки радни дан буде обилато испуњен продуктивним радом. На том послу партиски и синдикални радници заједно с привредницима треба да спроведу велики организациони рад.

А ево шта ме је највише зачуђило на нашем саветовању. У новинама се из дана у дан говори о стахановском покрету; овде су се скупили секретари партиских организација, неки од њих готово су дали [извештај] о своме раду, а стахановски покрет нико није ни поменуо, сви су га забора-

вили. И, мени изгледа, није се случајно заборавило на стахановски покрет. Истицање стахановског покрета у новинама скреће понекад онамо куд не треба. Рекламирају се само тисућници, двотисућници, а ја вас питам: има ли код нас много таквих? Зато ви и не говорите о стахановском покрету. Код вас се у зидним новинама, вероватно, првенствено и говори само о тисућницима.

Томе питању може се прићи с две стране. Може се рећи и овако: шта, код вас у фабрици или у заводу директор, главни инжењер и читава управа никако не схватају да су код њих људи већ дуго времена радили по таквој форми, коју разборит, ваљан човек може да превиси за 1000%. Очевидно, људи су досад радили врло рђаво или уопште нису ништа ни радили. Ако човек у заводу без увођења икаквих нових метода и техничких побољшица превазилази норму за 1000%, онда директора и главног инжењера таквог предузећа треба предати суду, јер се у њиховом предузећу расипају државна сретства. Ја сам радио 25—27 година као токар у заводу, а и ви сви из завода схватите шта је то тисућник.

Прави тисућник може бити само онај који је унео у процес свога рада какво год усавршавање, техничко побољшање. Рецимо, ви сте пришивали дугмад рукама, а онда сте их почели пришивати машински. Наравно, израда сада мора бити много пута већа. Или, у процес рада уведен је неки нови рационализаторски поступак помоћу кога се израда брзо подиже. Стахановски покрет се не може ни замислити без увођења рационализације у радни процес. Али о томе нико и не говори, па то нико и не указује.

Кад се говори о тисућницима, треба рећи да је тај и тај човек у том и том заводу увео паметан рационализаторски поступак, што је дало такав и такав продуктивни ефекат. Много је важније испричати како се дошло до таквог резултата, него безначајно понављати реч „тисућник“. И потребно је да сви у заводу следе сваку повину, и да се она пренесе и у друге гране. А ако је рационализатор бравар, ткач или радник неке друге струке, треба запитати: а што су му у томе помогли заводски инжењери и конструктори? Све ово показује колико код нас има још заосталости у постављању тог најважнијег задатка у пропаганди рационализације, усвајању техничких новина, развијању такмичења. Кад би тако поставили чланке о тисућницима, то би била највећа помоћ ствари рационализације.

Али у чему је главна несрећа? Несрећа је у томе, што ми заборављамо средњег, просечног радника. Реците: кад би

сви ти радници који сада још не испуњавају норме, почели да их испуњавају, за колико би се тада повећала производња? Реците ви, људи са искуством? (Гласови: за 10-15-20%). Ето, видите. Кад би нам успело да повећамо продуктивност рада свих радника, управо свих радника, само за 10%, колико би то пружио користи, какав би то био пораст индустријске производње! Али, теже је постићи то, него појединачне рекорде. Увести неки мали изум или рационализаторски поступак — то је врло важно, али то није све и није најтеже. На токарском столу можеш руком радити шрафчиће — урадиш 20 комада, а на аутомату можеш израдити 5000. Али то још не решава све.

Стахановски покрет подразумева побољшање метода рада, олакшавање рада путем увођења разних побољшања. То новаторство не може веома широко схватити људе, јер ту много зависи од појединца, од његових индивидуалних и његових проналазачких способности. Али њега треба потстицати и развијати, а то нарочито морају да раде цеховски инжењери и конструктори, којима то и спада у дужност.

Стахановски покрет, међутим не сме да засени, да смањи улогу социјалистичког такмичења просечних људи, које може да да много; успех производње решавају средњи, просечни људи. Ви се, другови, право да кажем, небрижљиво односите према просечним људима. Ви почесто напомињете да је подизање продуктивности рада обичних радника за 10% — огромна ствар, а за то треба водити свакодневну агитацију. На то треба привући пажњу инжењера, особито инжењера — партијаца, каквих код нас није мало у тако великим градовима као што је Москва. У штампи стахановски покрет треба приказивати онаквим какав он треба да буде. Рационализаторске успехе треба пропагирати и истичати, и што је главно — уносити у производњу, али због њих не треба заностављати значај постизања успеха средњих радника. Радник-средњак повећава продуктивност свога рада не уносићи промене у технички процес, он повећава интезивност брзину, вештину у раду. Требало би скупити такве средњаке-раднике, нарочито средовечне старе фабричке раднике. На лепо с њима разговарати о повећању израде продукта. То би имало силног утицаја на општи биланс рада у заводу, и ефекат би био већи.

Нарочито вам саветујем да обрните велику пажњу на средњаке раднике, да их додизжете, да истичете њихов рад у фабричким зидним новинама. Неки радник је у току две године давао, рецимо, само 80—90% норме, а за време рата почео је давати 100—105%. Њега треба подизати, његов рад

истицати. Зашто? Па зато, што је таквих радника на хиљаде. И ви истичете средњака који напредује, просечног радника, који вам редовно превазилази норму за 3—5%. О њему ћете у новинама написати чланак, ставити његову фотографију. И тада ће радник, који стоји поред њега за машином, помислити: „А зар сам ја гори од њега? Тих 3—5% и ја могу да дам, па ће се и моја фотографија појавити у новинама“.

Тако се развија масовно такмичење, јер ће оно почивати на основи могућној за све. И то ће доста пружити велику помоћ производњи. То често називају стахановским покретом, а у суштини то је право социјалистичко такмичење, ударничтво, кога се нишомто не треба одрицати, само га треба умети искористити и мени би било врло драго, да га ви искористите и развијете. На ствар треба гледати реалистички — није нам потребна галама, већ реална корист, а то значи подићи средњу норму продуктивности.

Овде се поставило питање рада с новим радницима. То је врло важан и тежак рад. У чему је тешкоћа?

Пре свега, кад нови радник — а сада у производњу првенствено иду жене — дође први пут у предузеће, њега у први мах збуни, некако чак поплаши, необичност фабричке атмосфере. А чим поради само пола године у фабрици, почне да је поди. Ја то судим по себи. У фабрици влада дисциплина, а код нас су људи, нарочито младеж научили да живе слободно. Треба помоћи новодошлим радницима да се уклопе у производњу, да навикну на фабричку дисциплину и рад, а с друге стране треба објаснити људима да ће се, иако је у прво време и тешко, касније сродити и не одвоји га лако од фабрике. Треба све учинити да нови људи у фабрици заволе свој рад, да брже овладају својом професијом и постигну квалификацију. Зато продуктивно-техничку помоћ новим радницима и брига партиских и синдикалних организација да привуку, уведу нове раднике у свакодневни живот колектива, треба, чини ми се да буде један од најважнијих задатака. Врло је важно познавати људе, знати какав је контингент дошао у фабрику и у складу с тим поставити свој рад.

Ми данас располажемо са ванредно убедљивим аргументом — рат. Треба објаснити омладини која је ушла у фабрике, да она ту није дошла ни ради игре, ни ради забаве, већ на најборбенији фронт, скоро исто опакав као и војнички. То је један од наших најјачих аргумената. С новим контингентима радничке омладине у предузећима треба да ради не само комсомол, већ и партијска организација.

У савременим тешким условима много зависи од нових радничких кадрова, од жена и омладине. Потребно је да нови радници усвоје дисциплину и свест о општепролетерским интересима. Масовни партиски рад међу њима треба спроводити свакодневно и смислено. Али на њих не треба, деловати само приликама, већ их саме заинтересовати и увући у друштвени рад.

То би, дакле, било све што сам хтео да вам кажем. Желео бих да вам ова наша конференција помогне макар колико у вашем раду.

О ЛИЧНОМ ПРИМЕРУ ОДВАЖНОСТИ КОМУНИСТА

Скраћени стенограм говора на саветовању агитатора Западног фронта, јединице одбране од напада из ваздуха и Московског гарнизона, одржаног 22 јула 1942 год.

Кад себи поставиш питање: шта је главно у агитационом раду на фронту, одговор може бити само један: главно — то је лични пример одважности и јунаштва владања војном техником, главно — то је вешт и самопожртвован војнички рад наших агитатора, политичких радника, свих комуниста.

Наши агитатори, политички радници, комесари — то је лице партије у Црвеној армији. Црвеноармејци на фронту не могу изучавати партиски програм, историју болшевичке партије. Они упознају болшевичке традиције кроз деловање, практични рад и држање комесара, политичких радника, агитатора. Преко тога широке црвеноармејске масе стичу појам о партији, свест о партији.

У току рата партиске организације у војсци непрекидно се попуњавају и расту. И што је ситуација на фронту оштрија, што је борба јача и жељна, то се више црвеноармејаца и командира улива у редове партије. Већ сама та чињеница да се наш народ — а сваки црвеноармејац је син народа, а читава црвеноармејска маса је сада најживотворнији део становништва — већ сама та чињеница да се наш народ, осећајући опасност која се падвила над нашом земљом, у најтежим часовима борбе тежиће збија око партије, попуњава њене редове. — говори о огромном ауторитету наше партије.

Тај ауторитет у широким народним масама партија је извојевала деценијама самопрегорне, несебичне борбе за народне интересе. Тај ауторитет партије стварали су и подизали њени оснивачи Лењин и Стаљин и други партиски радници.

До доласка комуниста на власт припадност Партији значила је прелаз на тежак животни пут, спојен са свим непријатностима: прогањањима, хапшењима, тамницом, прогонством.

Али, људи су били спремни на све, јер их је одушевљавала идеја комунизма, јер их је одушевљавала увереност у победу радничке класе, и зато, кад је партија подносила жртве, њени редови су се још јаче збијали јер су њени чланови били уверени у праведност своје борбе, у то да је оно што раде корисно и неопходно за ствар народа.

Ма колико паризам бесео, ма колико обрачунавао с болшевицима, из народа су — а нарочито из радничке класе — стално притицали све нови и нови борци, који су ступали у комунистичку партију не плашећи се тешкоћа борбе, не плашећи се губитка властитог живота у име идеје, у име победе ствари народа. На тој је основи расла наша партија, калила се, усавршавала, васпитала значајан број до краја одавих бораца, подигла из њихове средине генијалне вође и, најзад, сломила непријатеља, извојевала победу.

Више од двадесет година наши су људи живели у условима мирне изградње, навикли су на успехе. А како да се не навикну, како да се не заносе тиме! Данас смо пустили у саобраћај железничку пругу, сутра прокоп а прекосутра изградиле величанствену грађевину, — није било недеље а да се не појаве резултати рада људских руку. Ви и сами знате како се човек занесе кад види да су, благодарећи његовом раду, створене величанствене творевине и да је он сам учествовао у томе. Природно је да се у тим годинама код неких наших људи појавила доброћудност, самозадовољство.

И ето, у двадесетчетвртој години постојања совјетске власти, ми смо поново ступили на поље битке, које нам је паметнула хитлеровска Немачка. Немци желе да поробе нашу земљу, да ликвидирају совјетску власт, истребе наш народ. Страшна опасност надвила се над нашом домовином. Пред народ, пред нашу партију, пред државу поставља се задатак — разбити непријатеља, спасити совјетску земљу од поробљавања, спасити совјетску власт од пропасти.

Разбити непријатеља — тежак је задатак. Ми не смо смо потцењивати снагу Немаца; они су јаки и организовани. Да бисмо победили, потребно је да војска и народ поднесу још много напора и жртава. Наша партија и наш народ већ су дали много жртава. Може ли у овој тешкој борби ма и један комуниста рећи: „Нека би мене минула чаша ова?“ Отворено вам кажем: ако ви знате каквог комунисту, који тако мисли, то пије комуниста, него ђубре, кукавица који је ушао у партију да би искористио преимућство припадности руководећој партији.

Комуниста никад не бежи од борбе с непријатељима. Он, разуме се, тражи боље тактичке услове, он тежи да заузме боље тактичке позиције, али кад је окршај отпочео, комуниста се бије упорно, неустрашиво, бије се до последње могућности.

Наша партија — то је најборбенија партија, она је увек проповедала немилосрдну борбу с непријатељем народа, она је на пракси сировела ту борбу до победе социјалистичког поретка, поставши, у огњу бојева, једина партија вољена од народа. И када данас, у најтежим моментима жестоке борбе, борац пред јуриш каже: „Желим да пођем у бој као комуниста“. — то значи да наши борци, да сав совјетски народ види у партији најборбенију, најнеустрашивију одред у борби за отаџбину.

Застава комунистичке партије — то је застава неустрашивости, самопожртвовања и немилосрдне борбе, која не зна за колебања, у којој нема сумње у победу. Баш зато што се комунисти не уклањају од борбе, него — верни традицијама большевизма — одлучно и смело иду у борбу, — баш зато они воде за собом масе.

Неустрашивост у борби за ствар народа, ствар Лењина — Стаљина то је осовла особина комунисте. Чим је он ушао у партију, чим је постао њен члан, — он мора знати да има да се бори на одлучујућим местима смртог окршаја, да се бори без одмора, упорно, самопожртвовано, не штедећи свој живот у име победе. Ми се не играмо са животом. Живот је мно свакоме од нас, али кад је борба већ отпочела, значи — да бисмо победили, — не сме се жалити ништа, не сме се жалити ни сам живот.

Партија, домовина, народ — то је више и драже од свега Заклетва, коју је дао друг Стаљин 1929 године: „ја сам спреман и убудуће дати за ствар радничке класе... све своје снаге, све своје способности, а ако је потребно, и сву своју крв, кап по кап“. — Та заклетва треба да служи као пример свакоме комунисту, сваком ратнику. И у лицу комунисте-ратника треба народ, армија, црвеноармејске масе да виде, пре свега, те најбоље прте наше партије, неустрашивост и упорност, тј. схватање да је идејност — пзнад свега, да су — ако сам ја комуниста — за мене идеја большевизма, интереси народа — пзнад властитог живота.

То је прво што се тражи од комунисте, да би његова реч била ауторитативна, тврда, да би нашла пут до срца борца, да би васпитавала и загревавала масе.

Али, неустрашивост и храброст комуниста, нарочито командира и политичких радника, не сме се претворити у млађанску необузданост. Од њих се не тражи само храброст. Црвеноармејске масе су навикле да у политичком раднику виде агитатора, руководиоца, који учи црвеноармејца шта и како треба да ради, и који својим примером показује пут до успеха на бојном пољу.

Понекад питају: како најбоље агитовати? Ја тешко могу да одговорим на то питање. Велики је значај разборите, снажне речи агитатора на бојном пољу, кад се она подудара са војничком делатношћу. Кад командир чете, политички радник, на пракси покажу да они знају разумно искоришћавати своје наоружање, мајсторски, вешто напосити непријатељу ударце, — свака њихова реч којом позивају на борбу палилац на најживљи одзив. Успешни војнички рад — то је стуб успешне агитације. Упамтите то једном за увек.

Један агитатор, командир батерије, овде је говорио да он осећа како се његове речи свиђају људима, како људе одушевљава његова агитација. Није ту сва ствар у томе што је овај командир пронашао лепе речи, што он добро говори. Његови говори свиђају се борцима зато, што виде да батерија добро гађа, да снажно туче непријатеља, зато и воле командира. Он ће и каживавати борбе који скриве, он ће одржавати најстрожију дисциплину, а борци ће га свеједно волети. „Строг је наш старешина, — рекаће борци, — али зато, — и ако само гађа, како туче Немце!“

Уколико батерија тог командира напоси непријатељу јаке ударце, уколико тај командир уме да ратује, борци ће ослушкивати сваку његову реч, он ће за њих бити човек од ауторитета. А ако си ти шепртља, песиретац човек, можеш говорити лепих речи колико ти је драго, колико ти је драго повлађивати црвеноармејцима, али ауторитета нећеш уживати. Црвеноармејац већ прекрасно схвата: повлађује ли данас старешина својим војницима, сутра ће се такво повлађивање крвљу платити.

Ето, зашто ја сматрам да је војна вештина која се подудара са јасним схватањем задатака наше борбе — главно за агитаторе. Кад, на пример, водник уме да дисциплинује свој вод како ваља, да га учини ваљано упорним, кад он на делу показује да уме напосити непријатељу жестоке ударце, уз мање губитке него их има непријатељ, сигуран сам, — тек што ћу узети реч, црвеноармејци ће јединогласно рећи: „Треба да послушамо командира, јер он веома добро командује“.

Дакле, задатак агитатора на фронту састоји се у томе да васпитавају и уче људе личним примером јунаштва и одважности, пламеном бољшевичком речју, смелом и правилном поставком питања, а у првом реду, примерним војничким радом.

Неки другови још не схватају шта се све, пре свега, може изродити из навике неких агитатора, да у свим приликама убеђује. Ствар дође дотле, да чак и извршење наређења понегде спроводе убеђивањем. Ти људи заборављају да је најстрожија, гвоздена дисциплина — за армију светиња над светињама. А агитација мора помоћи да се учврсти та дисциплина. Жива, бољшевичка реч агитатора игра неоцењиву улогу у збијању наших редова. Али, било би савршено неправилно и врло штетно сводити све само на агитацију, остављајући дисциплину, војнички ред и војну заповест у засенку.

Снага армије лежи у најстрожијој, чврстој дисциплини. Заповест, наредба командира — то је у свим условима закон за борце, закон од којег нема отступања. Сваки онај ко дозвољава ова или она отступања од правила нашег војничког реда, нарушава дисциплину и треба га подврћи суровој казни. И један од основних задатака наших агитатора састоји се баш у томе да се из дана у дан све више учвршћује војнички ред, да се вешто и неуморно васпитавају борци у духу свести о одговорности за испуњење војничке дужности, у духу гвоздене дисциплине.

Потребно је да већ од првог дана свог борава у јединици човек схвати да од сада за њега не постоји други животни циљ, него борба против непријатеља, да за њега нема другог закона осим наређења командира. Рат је рат и он не трпи никакве самовоље, и ако неко нарушава дисциплину, — треба га сурово казнити.

У својој агитацији ми морамо, пре свега, тежити, да навикне на дисциплину, тежиња да се поштопото, потпуно и до краја испуњава свака заповест командира — упркос свим тешкоћама — постану друга природа борца. У томе је једна од задатака победе.

Командир треба увек да се осећа као командир. Њега увек треба сретати онако, како треба сретати командира, и тек пошто он каже — „вољно, дај да поразговарамо“, — може да отпочне другарски разговор. А ако је он већ најавио заповест, и, уместо да одмах пређе на ствар, почео да разглаба, то није агитација, него зановетање, које само лабава људе. Дисциплина увек и свагде мора бити на првом плану.

Правила војничког реда увек и свагде морију бити непоколебљива, пенарушива.

Питање даљег повећања упорности наших бораца, налази се, природно, у центру пажње агитатора. Али, било би наивно мислити да се чврстина може створити само речима — ма колико оне биле правилне и добре. Чврстина се, пре свега, изграђује у боју, активним војничким деловањем на уништавању живе силе и технике непријатеља. Разуме се, ми никад не губимо из вида да се чврстина изграђује и борбеним, болшевичким васпитањем борца.

Сав историски пут наше партије испуњен је најжешћом, немилосрдном борбом против непријатеља. Борба и само борба развијала је и учвршћавала нашу партију, борба и само борба ковала је беспримерну болшевичку упорност. Без борбе нема праве чврстине. Ма колико ми агитовали, ма колико талентованости испољавали у агитацији за чврстину, — ако људи месецима не виде непријатеља, ако не долазе с њиме у окршај, и најлепши говори о чврстини остаће за њих — празне речи. Високу упорност рађају са о активне војничке акције, кад се борци навикну да стално буду непријатељу на врату и да га бију, кад се људи непркидно испробавају у опасностима.

На цизу фронтова сад нема парочитих догађаја. Може ли се и помислити да стабилизација на опом или опом фронту дозвољава да се сада препустимо лењом мировању? Наравно, не. Стабилизација не значи — оружје под мишку, лези и дремај, а стража — нека тамо сгражари. Таква стабилизација само лабави. Одбрана мора бити октивна. И у одбрани је нужно непрестано испрљавати непријатеља, непрекидно му наносити ударце. Немцима се ни у одбрани, — ма колико први поглед сектор изгледао другостепеним, — никада не сме дати предаха. не сме им се дати ни педа земље. Ако, рецимо, Немцима успе да негде, макар и за мало, потисну наше, треба на сваки начин непријатеља одбацити назад.

И тако, другови, ако хоћете да код бораца учврстите упорност, ви не смете опростити Немцима ни један безобразлук. Тада ће расти наша упорност а опадати упорност непријатеља. Нема збора: војничка активност везана је са жртвама. Али, нема рата без жртава и победа се не може задобити бадава. Ако јединица има да разбије Немце, да заузме дзот, да упозна непријатеља, и да му нанесе губитке, — то треба урадити по сваку цену.

Код нас много говоре о мржњи према непријатељу. Ами, мало је само говорити. Бојеви, непоштедни бојеви с непри-

јатељем — само то је оно што развија мржњу према непријатељу. Ако се јединица десет пута побила с непријатељем, дајем вам реч, мржња првеноармејаца према Немцима биће онаква каква треба да буде.

Агитатор треба да постави отворено питање борцу, који се налази у првој линији: ако ти за целу недељу дана нишан убио ни једног Немца, значи ти рђаво испуњаваш свој дуг према отаџбини, значи, ти се слабо бориш за нашу победу. Поставите људима практично питање: „Ако ви ништа не радите, ко ће за вас да ради?“ Треба да сваки борац схвати: ако он сам ништа не учини за истребљење хитлероваца — то неће за њега нико урадити. Треба да сваки борац схвати да се судбина отаџбине, исход борбе, решавају његовим оружјем, његовом упорношћу, његовом војничком активношћу.

Већ је скоро двадесет и пет година откако је наша партија на власти. Сада је свакоме јасно да бити бољшевик — значи посити на својим леђима највећу тежину искушења. Одушевлени идејама Лењина—Стаљина, одушевлени свешћу о правдиности и племенитости наше ствари, наше борбе, армиски бољшевици, агитатори дужни су да издигнуте главе, прођу кроз све невоље и искушења ратног времена, заједно с масама, на челу маса, кујући победу над проклетим немачко-фашистичким завојевачима.

НАРОДНА БИБЛИОТЕКА
Београд
Датум: 17. 11. 1949
Класификација: 32. 32/349

НАРОДНА БИБЛИОТЕКА

Београд, Државна библиотека

Име: 32

Својеручно

32 32/349
32 32

~~32/349~~
~~32/349~~

РЕЧ АГИТАТОРА НА ФРОНТУ

Скраћени стенограм разговора са агитаторима-фронтонцима, на састанку у априлу 1943

Сваки агитатор тежи да говори од срца. Шта то значи: од срца? Ја знам да агитатори често одлазе борцима са унапред смишљеном намером да с њима поразговарају по души. Но, већ само то што је агитатор унапред поставио себи такав циљ, чини састанак усиљеним. А кад би агитатор отишао код бораца, просто на чај заподенуо с њима разговор о овом и оном, а онда избацио неко за њих занимљиво питање, конференција би постигла донек спонтан карактер.

Други пример. Ако је човек погрешно и ви сте га очигледно потерали, читали му лекцију и затим му рекли: „Добро, ово нећу никоме казати, али имај у виду, погрешниш ли поново, то више нећу моћи да скривам“. — То би, ето, била присност. Кад човек долази са специјалним циљем да говори вистинито, то му скоро никад не полази за руком.

Кад говорим о неуспешној конференцији, имам у виду да људе ништа не спутава да вас припитају о свему што их занима и да не осећају да је агитатор дошао к њима са одређеним циљем. Тачно је да агитатор има много задатака по специјалној тематици, које је такође пуно извршити. Али, на спонтаној конференцији, о којој је реч, тема долази само по себи.

Треба тежити томе да се људи поттакну на измену мисли, треба их потакнути на препирку, при чему бисте ви били нека врста судије и закључивали ко је од њих у праву.

Спонтаност не значи да конференцијом не треба руководити. Руководити се мора, али то треба чинити тако, да људи не осете да сте дошли к њима са одређеним задатком.

Но биће потпуно правилно да ви, кад дођете борцима, кажете: „Данас сам дошао да одржимо конференцију по тој и тој теми“. Није ни могућно свести сав агитациони рад само на спонтане разговоре. Међутим, ма о којој теми се говорило, ви циљајте у једно: ми морамо разбити Немце, а за то је потребно урадити све могућно и немогућно.

Сама форма конференције зависи од услова. Ако је ауди-
торија већа, конференција може имати форму предавања или
митинга. Ако сте дошли у бункер, можете одржати конфе-
ренцију у виду одговора на питања. Ако, пак, хоћете да код
бораца по ма ком питању остане потпунији утисак, можете се
ограничити само на то питање, предупредјујући, слушаоце да
ћете разговарати само о тој теми, а о другим питањима гово-
рићете касније.

Хоћу да вам обратим пажњу на то да се агитатор мора
чувати да не истиче себе као човека који више зна, човека
паметнијег од масе око њега. Ја имам дугогодишње искуство
пропагандисте и агитатора и знам да — ако људи ма колико
опазе да се агитатор држи охоло, да себе сматра паметнијим
од њих, — такав је агитатор пропао и у њега неће имати по-
верења. Са црвеноармејцима треба разговарати као с људима
који све схватају. А ако неко од њих каже да нешто не ра-
зуме, то му ви увек можете одговорити: „Ма, шта се претва-
раш, као да место главе имаш главицу кунуса? Ја видим да
ти све разумеш тамој као ја, него се просто претвараш“. Пре-
ма људима се не сме односити с потцењивањем. Нека за неког
борца и кажу: То је будала, која ништа не зна“, а ви реците:
„Знамо ми те будале, видећете ви сви какав ће то борац бити.
Ви сте већ били на фронту, научили се, па и он ће бити та-
кав као и ви“. Ако тако будете прилазили људима, ви ћете
уживати њихово поверење.

Много штошта ће вам опростити, али никада вам неће
опростити уображеност и што је главно — пеће вас сматрати
паметним. На пример, ви сте дознали да је борац већ одавно
на фронту, а још није убио ни једног Немца. Тој чињеници
може се прићи на разне начине. Неки ће агитатор почети да
кори борца, неки ће му напоменути да су, ето, други убили
већ по неколико непријатељских војника. А ја бих му, напри-
мер, рекао: „Шта ћеш, можда сваки црвеноармејац баш и не
може да убије Немца; кад би сви убијали, ми бисмо већ одав-
но побили све Немце; али ипак, боље би било да сви борци
убијају. Рат је рат. Немци хоће да униште нас, а ми њих.
Зато сваки борац треба да тежи да пошто пото убије непри-
јатеља“.

Агитатор мора говорити истину. Не приказујте борцима
све у ружичастим бојама, износите стварност онакву каква
јесте, не плашите се да им истакнете тешкоће, јер ви имате
посла с одраслим, свесним људима,

Најтеже је у агитационом раду — научити се говорити
како треба. На први поглед би се рекло: Чудне ми мудрости.

на човек већ од своје две године почиње да говори. А уствари, то је велики и тежак посао. У чему је тешкоћа?

Агитатор треба да изрази своју мисао сликовито, да би она произвела баш такав утисак какав он жели. Истовремено, ви морате изразити мисао кратко, јер је ваше време скупо. Слупаоцима мисао мора бити јасна, разумљива сваком од њих. Све је то врло тешко.

Језик треба учити од класика. Узмите Тургенева. Ви нећете наћи нигде онакве описе ликова хероја, као у његовим делима. Узмимо да су сваком од вас дали да опише своју жену. Дали ћете ви наћи потребне речи? Тешко ће сваки то знати да уради, иако врло добро познаје блиског човека. Написаће опште речи. Али, од агитатора се захтева више: његов опис треба да буде сликовит.

Језик је за агитатора — све. Ви с борцима разговарате о стварима које су им познате. Према томе, ви ћете их заинтересовати само онда ако им о тим стварима будете причали добро и јасно. Ја не употребљавам реч „лепо“ зато што се код нас често запосе фразама, мислећи да је то врло добро, а у ствари је врло ружно сипати громогласне фразе. Ја знам агитаторе који могу да говоре по три сата, али после њиховог говора, код слушалаца не остаје ништа у глави, осим појединих повика, јер мисли у излагању пије ни било. А пред вама су борци, прости људи, који су у бојевима прошли хиљаде километара, поднели много тешкоћа, тако да су им опште, а уз то и књижевне фразе — нож под грлом. Њима је потребно да им агитатор јасно и кратко изложи одређене мисли при чему никада не смета да се добре мисли понове. Ништа не мари ако вам, на пример, кажу: „Шта си павално, са тим рововима?“ А ви им на то одговорите: „Говорићу вам све дотле о томе, док се не научите копати ровове; жао ми је ваших глава, ако оне бадава пропадну“.

Агитатор треба да буде образован човек. Он треба много да чита и да много ради над собом. Ја бих рекао да агитатор мора посветити све слободно време читању. Читајте дела наших писаца-класика. Читајте дела Лењина и Стаљина. Учите се агитовати по стаљински. Друг Стаљин је — врло добар агитатор. Како он само уме да говори с народом!

Увек је потребно припремати се за конференцију, чак и када је агитатор добро образован, начитан и познаје војне ствари. Наша знања су, ипак, ограничена и зато се сваки пут треба темељито припремати, искорисћавајући своје знање до максимума. Због тога сам ја за чешће тематске конференције, пошто оне дају више знања и дисциплинују људе.

Али, кад осетите да је људима доста тематике, да су се за-
желели обичног разговора, пођите к борцима на чај и по-
разговарајте с њима од срца, неусиљено.

Али, чак и за спонтану конференцију треба бити при-
премљен, јер се на њој може поставити читав низ питања. Не
избегавајте одговор и не покушавајте да заобиђете постављено
питање. Али се и не плашите ако на неко питање не можете
одговорити. Кажите отворено: „Не знам, потражићу одговор
у књигама, ако га нађем, рећи ћу вам“.

Понекад питају: „Код нас има бораца, нарочито старијих,
који верују у бога, носе крстове, читају молитве, а младеж с
њима збија шале“. Треба схватити да ми због религије никога
не прогонимо. Ми је сматрамо заблудом и против ње се бо-
riamo просвећивањем. Пошто се религије држи још знатан део
становништва, а неки су и дубоко религиозни, шалом је пећеш
побити. Најзад — ако се неко од младежи пашали, то још није
тако страшно, важно је да шале не пређу у изругавање — то
се не сме дозволити.

На шта агитатори треба да обрате посебну пажњу?

Више од свега потребно је пропагирати организованост.
Како се то ради? Узмемо овај прост пример: време је ручку,
а кухиња није на месту, њу тек треба пропаћи. Ако сте ви
приметили такву ситуацију, ето вам готове теме за конферен-
цију, о организованости. Размислите, како би се постигло да
кухиња увек буде на свом месту и како то уредити. На та-
квој конференцији неће бити лоше да се добро поткачи јави-
шлук, против којег се још увек морамо борити. Кад бих ја
био агитатор, ја бих 90% времена употребио на такве теме.

Наш главни недостатак је — немарност. Често смо још
увек безбрижни и мислимо: „Па добро, некако ће се проћи“. З-
намо сви ако јединица заузима положај, она треба да упо-
треби максимум напора да би га учврстила и одржала, а у
наступању, — треба учинити све да би оно било ефикасно и
да би се пазело с најмањим губицима и жртвама. Међутим,
код нас се често дешава да се напад врши одмах из марша и
зато се постигне рђав резултат. Потребно је одлучно ликвид-
ирати немарност.

У првом периоду рата ми смо имали много тешкоћа, јер
писмо организовали битку како треба, а тада је била сва ствар
и била у томе да се битка мора организовати. Сви војни ру-
ководиоци морају бити одлични организатори. Раније су многи
командири мислили да битку треба организовати на самом
командном месту. Али, то је задњи стадиј организације. Кад

командир за време борбе, стапе на командно место, он ту већ шаље резултате свог припремног рада.

Ја сматрам да је врло важно да се код бораца развије осећање опрезности. Не ваља кад се људи на фронту раскомоте, па ручају на отвореном месту. Падне граната на то место и направи несрећу. Људи погину, а њихова места треба попуњити новима. Ви, агитатори, морате се упорно борити против оних који се скрштених руку односе према опасности.

Исто тако, ви треба да агитујете за развијање ратног лукавства и вештине. Ја наглашавам реч „лукавство“ зато што ви имате посла са црвеноармејцима, код којих је ограничено поље делатности. Борце треба убедити да морају размишљати о свом деловању, старајући се да све уриде што је могуће боље и да по могућству преваре непријатеља. Снајперство је, између осталог значајно и због тога што оно навикава људе да размишљају о свом послу, што изграђује код њих, такође, ловачке особине. Снајпер настоји да убије противника, а противник — нега. Зато, снајпер мора бити наоружан и — лукавством: он мора знати да се маскира, мора имати оштро око, имати сигурну руку. Нужно је да те особине развију не само код снајпера, него и код свих наших бораца.

Обратите пажњу на то да борце навикнете на копање ровова. Код нас постоји тенденција избегавања тог рада, нарочито у офанзиви. Борци кажу: „Зашто копати ровове, кад кроз пола сата они ће бити потребни?“ А ви их убедите да је тај рад увек пужан, па чак и онда када тај ров ће им требати, јер — то је школа, врло неопходна у оваквој борби, какву ми видимо.

Исто тако сматрам, да треба посветити више пажње рањеницима. Рањеницима су потребне топле речи, са осећања, и ви баш ту можете испољити душевност. Добар однос према рањеним борцима увек се памти и о њему се прича на хиљаду места. Реч речена тихо, одјекнуће далеко.

Ви код црвеногармејца морате одгајати поштовање према погинулима, одавање почasti. Како се у народу односите према умрлима? Кад човек умре, око њега се говори шапатом. Погинулима треба указивати почит и тај обичај морате спроводити ви, агитатори. Ја сам писао претседницима исполкома да се сви братски гробови морају уредити и ту ствар треба поверити пионирима. Ви треба да у својим јединицама постигнете да се сахране врше како треба, да се над гробом подигне хумка. Наравно кад армија иде напред, то није увек могуће, али постоје агитатори и у другим колонама. Агитујте и постојте да се црвеноармејским погребима по могуће

ИЗДАВАЊА БИБЛИОТЕКА
РАДНЕ ЛИТЕРАТУРЕ
ПРОГОНА

ству даје свечани карактер. То ће утицати на васпитање људи, учиће их љубави према заштитницима домовине.

Агитатор увек треба да буде вођ маса, да их води са собом. Нарочито је велика улога агитатора за време битке. Дешава се да и добра јединица претрпевши велике губитке, губи веру у своју снагу. У таквим моментима агитатор може подићи дух бораца и постићи прелом у току борбе.

Агитатор треба увек да процењује околности, да види међу каквим људима треба да ради. Ви имате посла с борцима, дисциплинованим људима, али ти људи подносе огромне тешкоће, то треба имати на уму, као и то да се људи различити по националности, по годинама, по карактеру. Са свим тим агитатор треба да рачуна.

ЈЕДИНСТВЕНА РАТНИЧКА ПОРОДИЦА

Скраћени стенограм разговора с агитаторима-фронтонцима, који раде међу борцима неруске националности, одржаног 4 августа 1943 године.

Другови! С великим задовољством састао сам се са агитаторима Црвене Армије — претставницима готово свих националности СССР-а, које учествују у великом отаџбинском рату.

Овај рат је тежак и крвав. За ове две године рата многе су породице имале губитака. Али, ми немамо других излаза него да ратујемо. Питање се поставља овако: или очистити чизме фашистима, или к њима у ропство, на погибнију или, пак, борити се за своју слободу и независност.

Кад су немачки фашисти отпочели овај рат, они нас нису сматрали људима и називали су нас олошем, стоком. Тако су они мислили пре. Сада после наших удараца, фашисти све више почињу схватати шта значи Совјетски Савез. Раније, они су сматрали да су сви наши борци Руси, а сада су видели да борци, и то добри борци, нису само Руси, већ и Туркмени, и Казахи, и Узбеки, и Азербејџанци и тд. Раније су Немци мислили да ће их Украјина и Белорусија дочекати радосно и да ће се дићи против Руса. Остале националности Немци уопште нису узимали у обзир.

Рат је показао, да је Совјетски Савез јединствена, сложна породица народа, да код нас постоји такво јединство какво свет још није видео. Разуме се, има и ништавних изузетака. Појединци пристају да раде код Немаца, као старосте и друго, али такви се могу на прсте избројати и за тако велику земљу као што је наша, не значи ништа. Борци свих националности које су претстављене у Црвеној армији предано бране своју домовину, сјајно се туку, показују величанствену храброст и хероизам. То је оно чему се наши непријатељи нису никако надали.

Код нас сви ратују. У време царизма нису ратовали Азербејџанци и народи Средње Азије: Туркмени, Узбеки, Казахи, Киргизи и други, њих нису позивали у војску. Царска влада није у њих имала поверења и није хтела да их војнички обучава. Вама је познато да рат — иако с једне стране тражи од народа велике жртве, с друге стране пружа могућност мушком делу становништва да добро овлада оружјем. А народ који влада оружјем,

неће допустити да му се стане на жуљ. Зато царска влада и није пуштала у војску претставнике тих националности, изузев шачице кулака и племића, који су уствари били агенти царске владе и спроводили њену политику.

Совјетска влада нема разлога да тако прилази народима који насељавају нашу територију. Код нас су сви народи равноправни. И сви народи Совјетског Савеза, чак и они који су раније сматрани као јако заостали, сада учествују у рату. Ја и не говорим о Грузинима, Јерменима, Татарима који су и за време царског поретка учествовали у ратовима.

Разуме се, није био лак задатак привикнути становништво националних република и области на рат, оружје и строј. С тим задатком могла је изићи на крај само совјетска власт.

Ми се често називамо интернационалистима, али сви неразумеју што то значи. Неки мисле — називаш ли се интернационалистом, значи не сматраш себе Русом, Узбеком или Казахом. То је глупо. Бити интернационалист — значи поштовати сваку националност, — ето у чему је ствар. Наш учитељ по националном питању је друг Стаљин, који већ много година руководи националном политиком. Још пре револуције, он је био Лењинов саветник по том питању. Друг Стаљин нас учи да поштујемо сваку националност. И ако се ти с поштовањем односиш према свим националностима — значи, ти си интернационалиста, а ако си ти на пример Рус и сматраш да је добро само оно што је руско, онда си ти руски шовинист, а не интернационалист, ти си кратковид човек, који не види даље од свог носа. Стаљинска национална политика омогућила је да се сви народи наше земље дигну у отаџбински рат, стаљинска политика ствара од свих наших народа хероје, отвара пут свим талентованим људима наше земље.

Уствари, ако је совјетски човек — ма које националности он био — даровит, он ће напредовати све више и више. Ви знате колико је сада у Црвеној Армији сјајно оспособљених официра свих националности. То су сада поручници, млади пуковници, а кроз неко време биће и генерали и маршали. Код нас се унапређивање не врши према националности, него према храбрости. Глуп човек, рђав војник, неће се уздићи, а ако је човек — борац или официр — талентован, уман, ако добро познаје свој посао — он ће се уздићи високо, ма којој националности припадао. Наша Врховна команда чврсто спроводи у живот тај принцип. Нико не може да каже да друг Стаљин даје предност овом или оном народу. Он је отац свима, он подједнако бодри и чини одговорним оне, који то заслужују и издиже талентоване људе сваке националности.

Дотаћи ћу се још једног важног питања — потребе да борци неруске националности уче руски језик. То је неопходно потребно. Без руског језика у војсци се не може. На руском језику састављени су наши војни уставни, руски су писане војне заповести, на руском се командује. Руски језик служи за међусобно споразумевање свим народима СССР-а. Руски језик — то је језик Лењина. На руском језику обраћа се совјетским људима, Црвеној армији наш вођа, друг Стаљин.

У почетку ће знање руског језика код бораца неруске националности бити, наравно, прилично ограничено. И, разуме се, они ће мислити на матерњем језику. Зато, хтеднете ли да борцима кажете нешто чиме би их тронули, рећи ћете им на матерњем језику, и ваши слушаоци ће боље осетити оно што им кажете. Матерњи језик ће допрети до њиховог срца, пренеће им све нијансе ваших мисли. Отуда, изучавање руског језика не ослобађа агитатора од дужности да са борцима неруске националности ради на њиховом матерњем језику. Изучавајте руски језик, али, нарочито у прво време, пут к срцу бораца крчите на њиховом матерњем језику. И врло је добро што се код нас узимају агитатори исте националности које су и борци.

За време рата сви су наши народи необично израсли. Ви сте нам причали да вас Узбеки питају, како тамо код њих стоји с памуком. А сада, заправо памук за Узбекистан није најглавније, памук је остао најглавније само у пољопривреди Узбечке Републике. Сада Узбекистан има огромну индустрију. У току рата тамо је пребачено много фабрика и завода. Тамо су отворени угљенокопи, раде пове хидроцентрале. И сада се за Узбекистан више не може рећи да је познат само по грођу и памуку. Не, сада је то република са кружном индустријом. Раније, тамо скоро није ни било радничке класе, а сада радници у Узбекистану броје стотине хиљада.

Рат од свих наших националности тражи велике жртве, — и материјалне и људске. С друге стране, код свих наших народа кује се истрајност, развија се одговорност грађанина, проширују се видикови, народи израстају за читаву главу, и, може се рећи, излазе на светску арену. И доиста, замислите, какви ћете се ви вратити кући, кад разбијемо Немце. Ви ћете у завичај доћи као нови људи, људи — ја бих рекао — светског гласа, људи свесни свог непосредног учествовања у стварању светске историје.

Агитатори који су овде иступили правилно су говорили да свакој националности треба прилизати посебно, зато што су људи сваке националности живели и живе у различитим условима, а то оставља печат на самом народу. На пример,

НАЦИОНАЛНА БИБЛИОТЕКА
ЈУЛИЈАНЕ ДОМЕТОВИЋ
БЕОГРАД

народи Кавказа и Закавказја с великим се поштовањем односе према оружју, и за њих је од великог значаја предавање оружја у свечаним приликама. Код Узбека старци уживају велико поштовање. А агитатор мора у своме раду безусловнo узимати у обзир националне обичаје, навике и животе овог или оног народа.

Међутим, ја сматрам да постоји и истоветни начин прилажења свим нашим народима. Вама је познато да борцу који добро ратује и који схвата догађаје, агитатор не треба много да говори. А борцу—био он Грузин, Казах или Узбек—који се рђаво бори или показује малодушност, агитатор би, по прилици, могао рећи ово: „Па зар ти хоћеш да ми не учествујемо у рату, док се остале националности боре као лавови? Зар ми можемо остати по страни од рата? Желиш ли ти да се због тебе, самог, сматра да се наш читав народ састоји од малодушних људи? Промисли само, како би изгледало да нашу републику почну сматрати земљом чији људи не могу да се боре, чији су људи неспособни да ратују и одбране себе? Како ћемо ми после тога погледати у очи другим народима, како ћемо ићи напред, развијати своју културу? Зар си ти једини у рату? Сада сви ратују. А шта ти хоћеш — хоћеш да не ратујеш? Хоћеш да нас поробе? Ивини, молим те, али ми то нећемо дозволити. Боље је погинути у боју, него се вратити кући са жигом кукавице или издајника. Овај рат се не води — за неки град или територију, не због тога што Немци хоће да освоје неки погранични град, а ми га не дамо. Овај рат се води због тога што Немци теже да нас претворе у робове и да на нашим космима изграде своје светско господство. Немци су са територија које су приграбили протерале многе совјетске људе на немачку робију. Многи од тих људи су помрли од глади и прекомерног рада. Ето, против тога ми ратујемо. Сада не можеш рећи да се рат води тамо гегде на западу и да се нас не тиче.

Кад с неким разговараш на матерњем језику, можеш говорити слободније зато јер ће он разумети све како треба. Узбек са Узбецима или Казах с Казахима осећа се слободно, и ако нам борци кажу: „Шта нам тако говориш и псујеш нас?“, — ви можете на то одговорити: „И ја сам Узбек (или Казах), и ја волим свој народ исто као и ви зато тако говорим“.

Сви се, па и Руси, поnose својом националношћу, — па и не могу да се не поnose, они су синови свог народа! Овај моменат је врло важан и има врло великог значаја и у агитационом раду треба га увек имати у виду. Васпитавају у нашим људима совјетски патриотизам, национални понос,

подсећајте сваког бораца на херојске традиције његовог народа, на његов прекрасни енос, литературу, на велике људе — војсковође и старешине, на борбе за ослобођење народних маса. Али, мало је само то. Национални понос и патриотизам наших људи треба оваплотити у ратне подвиге. Сваки народ има своје националне хероје — нека их буде још више! Рат је, а он — као што је познато — рађа хероје. Васпитавајте својим радом смеле, срчане ратнике, помажите да од бораца неруских националности израсту официрски и подофицирски кадрови Црвене армије.

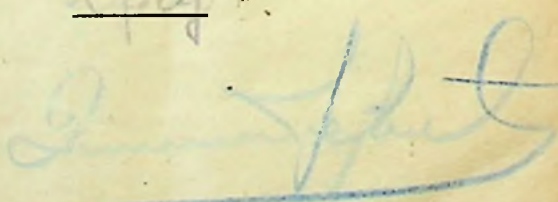
Народи СССР-а сматрају — и потпуно правилно сматрају — руски народ својим старијим братом. Ви сте такође дужни да добро познајете херојску прошлост руског народа, његове националне борбе и велике људе и да о њима причате борцима неруских националности. То ће још чвршће међусобно повезати све народе наше земље, оснажити њихово пријатељство.

Пријатељство народа треба учвршћивати не само фактима и догађајима из прошлости. На фронту се може срести много прекрасних примера борбеног другарства бораца разних националности. Широко популаризирајте те примере. Нека они буду углед за све. Ви агитатори, можете врло много учинити у том правцу.

Рат сада добија за нас све повољнији и повољнији обрт. То је заслуга наших бораца свих националности. Сви наши народи, такмичећи се у хероизму боре се против непријатеља само прегорно и храбро.

Наша Црвена армија — то је јединствена борбена породица, у којој сви народи живе у чврстом, ненарушивом пријатељству. А пријатељство народа, како је рекао друг Стаљин, то је најдрагоценије од свега што нам је дала болшевичка национална политика. То пријатељство је истинска залога наше победе над немачко фашистичким завојевачима.

Крај

НАРОДНА БИБЛИОТЕКА
"РАДОЈЕ ДОМАНОВИЋ"

30 СР 32

КАЛИНИН М. И.

О масовном партиском

ЛЕОПОВИЋ

